

Dosarul nr. 2ra-2298/18

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (E. Palanciuc)

Instanța de apel - Curtea de Apel Chișinău (N. Simciuc, I. Țurcan, I. Cotruță)

Î N C H E I E R E

14 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Biriuc Larisa,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu
Răspundere Limitată „Arcada Internațional” împotriva Băncii Comerciale „Banca
Socială” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Biriuc Larisa, Abutidze
Gheorghe și Buhna Iacob privind declararea nulă a clauzelor contractuale și obligarea
restituirii sumei primite,

împotriva deciziei din 16 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respins apelul declarat de Biriuc Larisa și menținută hotărârea din 31 mai 2017 a
Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 20 iunie 2016, Societatea cu Răspundere Limitată „Arcada Internațional” s-a
adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva Băncii
Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni, intervenienți accesorii Biriuc
Larisa, Abutidze Gheorghe și Buhna Iacob, privind declararea nulă a clauzelor
contractuale și obligarea restituirii sumei primite.

În motivarea cererii de chemare în judecată a relatat că la 14 noiembrie 2008
a fost semnat contractul de credit nr.201/2008 între Banca Comercială „Banca
Socială” Societate pe Acțiuni filiala Internațională (creditor) și Societatea cu
Răspundere Limitată „Arcada Internațional” (debitor). În temeiul acestui contract
Societatea cu Răspundere Limitată „Arcada Internațional” a beneficiat de un
împrumut în mărime de 440 000 lei.

Perioada pentru care s-a acordat împrumutul era inițial până la 16 noiembrie
2009.

Ulterior perioada împrumutului a fost prelungită până la 16 noiembrie 2010,
în temeiul acordului adițional din 16 noiembrie 2009.

Potrivit contractului a fost stabilită o dobândă, cu rata flotantă în mărime de
25 % anual. În caz de neachitare în termen a împrumutului, rata dobânzii se dublează
(adică 50 %).

Ca sancțiune de nerestituirea împrumutului la timp, se va aplica și o penalitate în mărime de 72 % din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere în baza acestui contract, au fost semnate și contracte de fidejusiune cu persoanele fizice Biriuc Larisa, Abutidze Gheorghe, Buhna Iacob

În scopul garantării executării a obligației de bază a fost semnat și contractul de ipotecă cu nr.142 din 14 noiembrie 2008, prin care a fost pusă în gaj terenurile amplasate în mun. Chișinău, or. Codru, ÎP „Frăgărie” în valoare de 680 000 lei.

La 09 decembrie 2008, a fost semnat contractul de credit nr.213/2008 între Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni și Societatea cu Răspundere Limitată „Arcada International”. În temeiul contractului Societatea cu Răspundere Limitată „Arcada International” a beneficiat de un împrumut în mărime de 360 000 lei.

Perioada pentru care s-a acordat împrumutul inițial a fost stabilită până la 16 noiembrie 2009. Ulterior perioada împrumutului a fost prelungită până la 09 iunie 2010, în temeiul Acordului adițional din 30 noiembrie 2009.

Conform acestui contract a fost stabilită o dobândă, cu rată flotantă în mărime de 26 % anual. În caz de neachitare în termen a împrumutului, rata dobânzii se dublează (adică 52 %). Ca sancțiune de nerestituirea împrumutului la timp, s-a aplicat și o penalitate în mărime de 72 % din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere.

În calitate de garanție a executării contractului de împrumut a fost semnat și contract de fidejusiune cu Biriuc Larisa, Abutidze Gheorghe și Buhna Iacob. Ipotecă a fost extinsă și asupra acestui împrumut, în baza acordului adițional nr.135 din 30 noiembrie 2009 la contractul de ipotecă cu nr. 142 din 14 noiembrie 2008.

Ca urmare a semnării acestor 2 contracte de împrumut, debitorul Societatea cu Răspundere Limitată „Arcada Internațional” își execută obligațiunea de a restitui datoria, inclusiv dobânda specificată la pct. 3.4 din contract.

Reclamantul a indicat că din cauza situației financiare și economice nestabilă, atât la nivel de țară, cât și la nivel mondial, întâmpina dificultăți în achitarea împrumutului. Dat fiind faptul că compania are ca principal gen de activitate construcția/reconstrucția imobilelor, criza de pe piața imobiliară a afectat și buna gestiune a debitorului și ca urmare, graficul de achitare a dobânzilor și a împrumutului erau depășite. Creditorul, ca sancțiune a aplicat dubla majorare a dobânzii, pentru fiecare contract în parte, paralel cu încasarea dobânzii obișnuite. A fost calculată și penalitatea ca urmare a întârzierii în mărime de 72% pentru fiecare zi din fiecare sumă împrumutată.

La 19 mai 2010, Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni s-a adresat în instanța de judecată, cu acțiune privind încasarea în baza contractelor de credit cu nr.201/2008 și nr.213/2008 a datoriei, a dobânzilor, a dobânzilor majorate dublu, penalităților în mod solidar, inclusiv din contul averii gajate, de la debitorul Societății cu Răspundere Limitată „Arcada International”, Biriuc Larisa, Abutidze Gheorghe și Buhna Iacob.

La 07 decembrie 2011, Judecătoria Rîșcani, mun.Chișinău a pronunțat hotărârea pe dosarul prin care s-a admis integral cererea de chemare în judecată a Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni, dispunând încasarea din contul Societății cu Răspundere Limitată „Arcada International”, Biriuc Larisa, Abutidze

Gheorghe și Buhna Iacob a datoriei în mărime de 1 324 779 lei.

Reclamantul a invocat că la încheierea contractelor, s-au admis încălcări grave a legislației civile în ceea ce privește raporturile de împrumut comise la întocmirea contractelor menționate mai sus.

Clauza contractuală în ceea ce privește achitarea dobânzii aferente împrumutului în mărime de 25% anual (contractul cu nr.201/2008) și achitarea dobânzii aferente împrumutului în mărime de 26% anual (contractul cu nr. 213/2008), este lovită de nulitate absolută parțial. La momentul semnării contractului de credit cu nr. 201/2008 din 14 noiembrie 2008, rata de bază stabilită de Banca Națională a Moldovei era de 17% pe când în comparație cu clauza contractului de credit era specificată dobânda în mărime de 25%.

În situație similară este și clauza contractului de credit nr.213/2008 din 09 decembrie 2008, care prevede rata dobânzii de 26 % anual (p.3.4), pe când la momentul semnării contractului rata de bază stabilită de BNM era de 15.5%

În situația dată excedentul exprimat în procente a dobânzii contractuale care depășește limitele ratei de bază, urmează a fi declarat nule.

Solicită anularea ratelor dobânzii stabilite în p.3.4 din contractele de credit cu nr. 201/2008 și nr. 213/2008, și aplicarea în locul acestora a ratelor de dobândă stabilite de BNM din momentul semnării contractelor. Respectiv pentru contractul de credit nr. 201/2008 din 14 noiembrie 2008 rata dobânzii anuale va fi în mărime de 17%, iar pentru contractul de credit nr. 213/2008 din 9 decembrie 2008 rata dobânzii anuale va fi în mărime de 15,5 % cu restituirea sumelor încasate neîntemeiat în baza alin. 2) art.219 Cod Civil, care prevede ca efect a declarării nulității actului juridic, este restituirea a tot ceea ce a primit în baza actului juridic lovit de nulitate.

Referitor la clauzele contractuale care prevăd majorarea dublă a dobânzii, în caz de nerestituire la timp a creditului (p.3.6 din contractele de credit cu nr.201/2008 și nr.213/2008) solicită să fie declarate nule în totalitate. Deoarece, conform art.869 alin. 1) Cod Civil, dobânda în baza contractului de împrumut trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei. Alin. (2) specifică că înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin. (1) este nulă.

Din situația care reiese din contracte de credit cu nr. 201/2008 și nr. 213/2008, rata dobânzii majorate este de 50% și respectiv 52%, ceea ce contravine prevederilor art.869 Cod Civil și în consecință are ca efect declararea nulității în temeiul art. 216, 217, 220 din Codul Civil.

Reclamantul a menționat că din înscrisurile anexate la dosar, rezultă cu certitudine că la 14 noiembrie 2008 a fost semnat contractul de credit nr.201/2008 între Banca Comercială „Banca Socială” Societe pe Acțiuni și Societatea cu Răspundere Limitată „Arcada Internațional”, pentru suma de 440000 lei, cu termenul final de achitare, prelungit prin acordul adițional din 16 noiembrie 2009, cu dobânda, ce urmează a fi achitată lunar, conform ratei flotante, în mărime de 25% anual, pct.3.4 din contract.

Conform pct.3.6. al contractului creditele neachitate în termen rata dobânzii se dublează față de rata stabilită în pct.3.4, fiind de 50 %.

Potrivit pct.6.1. din contract în cazul achitării întârziate a dobânzilor, creditorul percepe de la debitor o penalitate în mărime de 72% din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere, aceasta fiind calculată începând din prima zi a lunii ce urmează după

cea gestionară, până la achitarea sumei datoriei pe contul creditorului.

Contractul de credit nr. 201/2008 din 14 noiembrie 2008 este încheiat pe termen de 2 ani și respectiv, urmează de calculat dobândă reieșind din rata dobânzilor stabilite de Banca Națională a Moldovei pe perioada din 14 noiembrie 2008.

Din calculul prezentat, pentru contractul de credit 201/2008, rezultă că la data de 15 noiembrie 2011 datoria pe dobândă constituia suma de 305785 lei compusă din: 286 535 lei + 19 250 lei.

Astfel, dobânda de întârziere trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de finanțare a Băncii Naționale a Moldovei, deci înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă această prevedere este nulă.

Dobânda de întârziere în mărime de 50%, anual, nu se află în relație rezonabilă cu rata de finanțare a Băncii Naționale a Moldovei, deoarece, conform hotărârilor Băncii Naționale a Moldovei cu privire la ratele dobânzii, începând cu 14 noiembrie 2008 până la 16 noiembrie 2010, rata de refinanțare a fost între 15.5 % și 5 %.

Din calculul prezentat pentru contractul de credit nr.213/2018 din 09 decembrie 2008 rezultă că la 15 noiembrie 2011 datoria pe dobândă constituie suma de 270 446 lei compusă din 269 568 lei + 878 lei, astfel, dobânda de întârziere în mărime de 52%, anual, nu se află în relație rezonabilă cu rata de finanțare a Băncii Naționale a Moldovei, deoarece, conform hotărârilor Băncii Naționale a Moldovei cu privire la ratele dobânzii, începând cu 09 decembrie 2008 până la 09 iulie 2010, rata de refinanțare a fost între 15.5 % și 5 %.

Prin hotărârea din 31 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Arcada Internațional” împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Biriuc Larisa, Abutidze Gheorghe și Buhna Iacob privind declararea nulă a clauzelor contractuale și obligarea restituirii sumei primite, s-a respins, ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța a constatat că atât la încheierea contractelor cât și la examinarea cauzei civile privind încasarea datoriei reclamantul a fost de acord cu dobânzile stabilite de pârât, necontestând legalitatea contractelor de credit.

Reclamantul nu a prezentat în instanța de judecată careva probe ce ar confirma respectarea art.1242 alin.3) Cod civil. Totodată, în cazul în care nu a fost de acord cu dobânda indicată în contractele de credit nu era lipsit de dreptul de a nu încheia contractele sau de ale rezilia, drept de care reclamantul nu s-a folosit.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 30 iunie 2017, Biriuc Larisa a declarat apel împotriva hotărârii din 31 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii menționate și admiterea cererii de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Arcada Internațional”.

Prin decizia din 16 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Biriuc Larisa și s-a menținut hotărârea din 31 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 15 august 2018, Biriuc Larisa a declarat recurs împotriva deciziei din 16 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 31 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor menționate supra și transmiterea cauzei spre rejudecare.

În motivare a indicat că la examinarea cauzei instanța de apel a recunoscut că

atât contractele de credit cât și de fidejusiune a constituit un act de adiziune, astfel încât reclamantul nu a avut posibilitatea de a negocia nici una dintre clauzele contractului semnat.

Astfel, la caz instanța urma să aplice prevederile Legii nr.256 din 09 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 16 mai 2018.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cererea de recurs a fost declarată la 15 august 2018, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant

regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Biriuc Larisa, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Biriuc Larisa.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Mariana Pitic

Dumitru Mardari